

Tutkimusosio

Sote-uudistus: vajaa kolmannes kannattaa – sama määrä on epätietoisia – kaksi viidestä vastustaa

Ajankohtaiseen sote-uudistukseen liittyen vastaajilta kysyttiin KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön Maakuntapuntari 2020 -tutkimuksessa mielipidettä hankkeen hyväksyttävyydestä sekä suhtautumista hyvinvointialueiden (maakuntien) rahoitusmalliin. Tämän jälkeen tiedusteltiin vielä arvioita uudistuksen mahdollisista seuraamuksista omassa maakunnassa. Kysymyksenasettelut taustoitettiin seuraavasti.

”Tällä hetkellä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu on kunnilla. Maan hallitus valmistelee esitystä sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) uudistamisesta. Hallituksen esityksessä ehdotetaan hyvinvointialueiden (maakuntien) perustamista. Niiden tehtävänä olisi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestäminen sekä pelastustoimi. Hyvinvointialueita (Uuttamaata lukuun ottamatta maakuntia) olisi 21, jonka lisäksi Helsinki vastaisi sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä alueellaan. Hyvinvointialueiden (maakuntien) ylin päättävä elin valittaisiin suorilla vaaleilla vuonna 2022.

Suomalaisista vajaa kolmannes (31 %) kannattaa sitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävät siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä perustettaville uusille hyvinvointialueille (maakunnille). Vastustajia on kaksi viidestä (39 %) ja epätietoisia vajaa kolmannes (30 %).

Miehillä ja naisilla on hieman eri näkemys sote-uudistuksesta. Miehistä kaksi viidestä (38 %) kannattaa sote-uudistusta ja naisista vain neljännes (24 %). Naisista monella (37 %) ei ole kantaa asiaan. Ikätekijä näyttäyty siten, että sekä nuorimpien (18–30-vuotiaat) että ikääntyneimpien (yli 60-vuotiaat) keskuudessa on hieman keskimäärää enemmän uudistukseen suopeasti suhtautuvia.

Asuinalue on yhteydessä näkemys soten hyväksyttävyydestä. Soten hyväksyntä lisääntyä siirryttäessä Uudeltamaalta pohjoisemman Suomen suuntaan. Uudellamaalla lähes joka toinen suhtautuu sote-uudistukseen varauksellisesti.

Sote-uudistus jakaa puolueet sisäisesti kahtia. Kaikissa puolueissa on merkittävässä määrin sekä vastustusta että kannatusta. Eniten hallituksen sote-esitys saa kannatusta SDP:n (48 %) ja keskustan (56 %) tukijoiden parissa. Perussuomalaisten (56 %) ja kokoomuksen (49 %) kannattajien keskuudessa on paljon vastustavia näkemyksiä. Muiden puolueiden tukijoiden näkemykset polarisoituvat vahvemmin.

Rahoitusmalliin hieman myönteisempi suhtautuminen

Suomalaiset jakaantuvat kahteen eri leiriin suhtautumisessa palvelujen tarpeeseen perustuvaan rahoitusmalliin. Kaksi viidestä (41 %) kannattaa hyvinvointialueiden rahoituksen määräytymistä palveluiden tarpeen mukaan. Tätä hieman pienempi joukko suhtautuu kielteisesti (34 %). Neljänneksellä ei ole kantaa rahoituksen jaon periaatteeseen (25 %).

Ikääntyneiden (yli 60-vuotiaiden), eläkeläisten, ylempien toimihenkilöiden, maaseudulla sekä Itä- ja Pohjois-Suomessa asuvien keskuudessa on keskimäärää enemmän niitä, jotka kannattavat soten rahoituksen määräytymistä palveluiden tarpeen mukaan. Pääkaupunkiseudulla ja Uudellamaalla suhtaudutaan rahoitusmalliin selvästi nuivemmin.

Eri puolueiden tukijoista keskustalla lähes kaksi kolmesta (64 %), SDP:llä (55 %) ja vasemmistoliitolla (54 %) yli puolet sekä vihreillä lähes puolet (48 %) tukee rahoitusmallia. Perussuomalaisten ja kokoomuksen kannattajat asettuvat muita useammin vastarintaan.

Usko sote-palveluiden paranemiseen on vähäistä

Vastaajat ottivat tutkimuksessa kantaa siihen, miten uskovat palveluiden muuttuvan maakunnassa ratkaisun myötä kolmen kriteerin mukaan. Tarkoituksena oli selvittää, minkälaisia vaikutuksia sote-uudistuksella ja rahoitusmallilla oletetaan olevan toteutuessaan.

Kansalaisilla on pikemminkin pessimistinen kuin optimistinen näkemys sote-uudistuksen seuraamuksista. Lähes joka toinen arvioi sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden perustasolla heikkenevän (46 %). Miltei samansuuruinen joukko uskoo myös omien mahdollisuuksien saada yhdenvertaisia ja laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja huonontuvan (44 %). Kaksi viidestä pelkää, että hyvinvointi- ja terveyserot omassa maakunnassa verrattuna koko maahan heikkenevät (41 %).

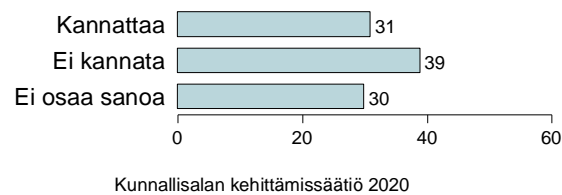
Suurin piirtein samansuuruinen joukko uskoo omien mahdollisuuksien saada palveluja sekä hyvinvointi- ja terveyserojen säilyvän nykyisellään tai paranevan. SDP:n ja keskustan kannattajat ovat keskimäärää optimistisempia, perussuomalaisten ja kokoomuksen tukijat muita pessimistisempiä.

Tutkimuksen taustatiedot. KAKS - Kunnallisan kehittämissäätiön tutkimuksen toteutti Kantar TNS Oy. Tutkimusaineisto on koottu internetpaneelissa marraskuussa 2020. Haastatteluja tehtiin yhteensä 4.516. Vastaajat edustavat maamme 18–79 vuotta täyttäneitä väestöstä Ahvenanmaata lukuun ottamatta. Tutkimuksen tulosten virhemarginaali on koko aineiston tasolla suurimmillaan 1,5 % suuntaansa.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087.

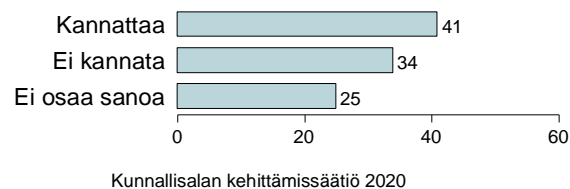
Kuvio 5.

MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON (sekä pelastustoimen) TEHTÄVÄT SIIRRETÄÄN KUNNILTA JA KUNTAYHTYMITLÄ PERUSTETTAVILLE UUSILLE HYVINVOINTIALUEILLE (maakunnille, %).

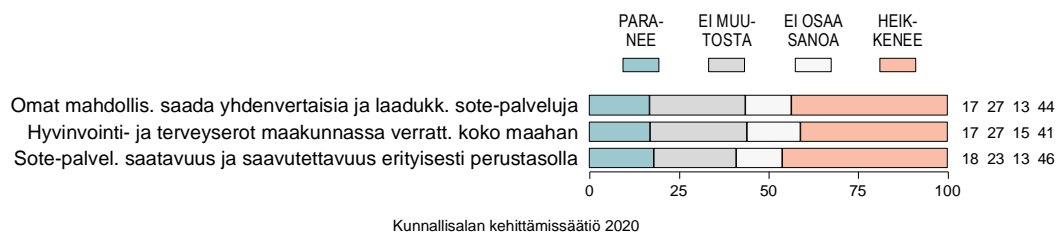

Kuvio 6.

KANNATTAAKO HYVINVOINTIALUEIDEN (maakuntien) RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMISTÄ PALVELUIDEN TARPEEN MUKAAN ELI ESIMERKIKSI SEN MUKAAN, MITEN SOTE-ALUEELLA SAIRASTETAAN (%).

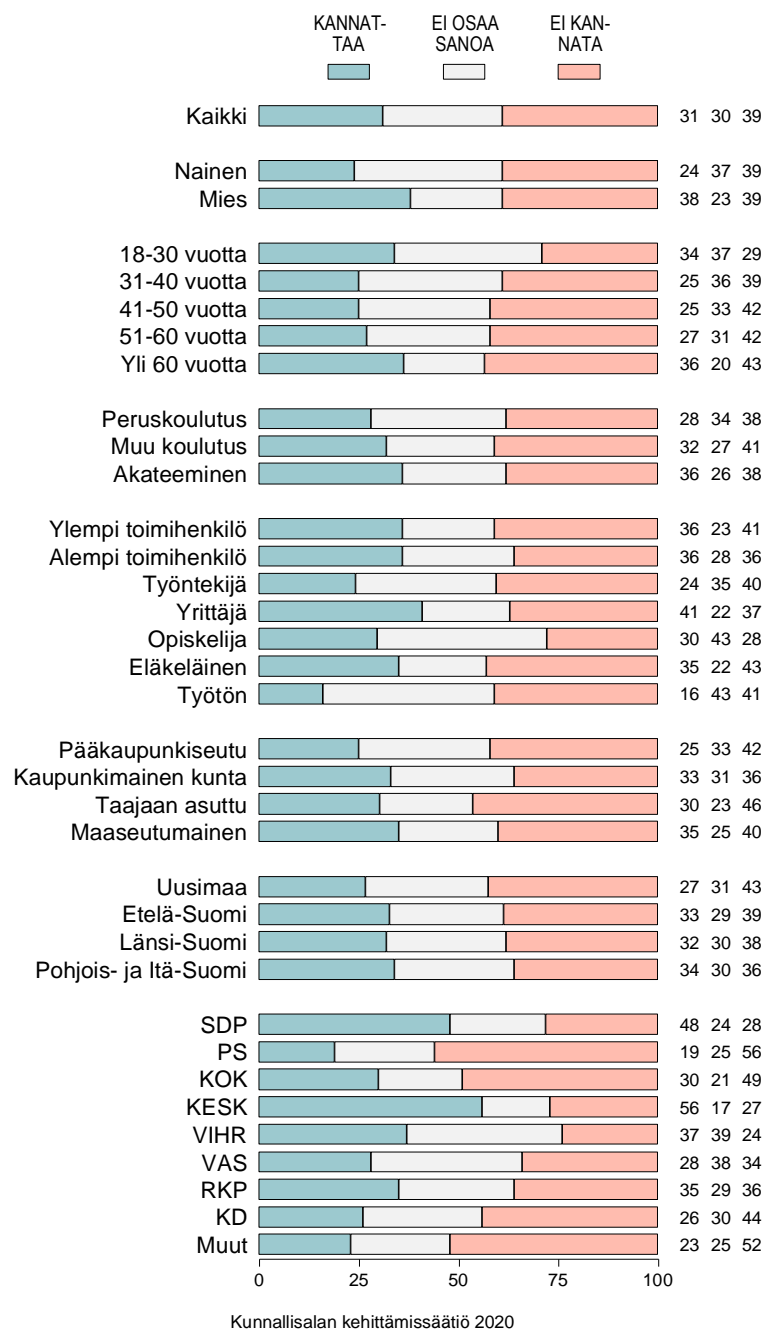

Kuvio 7. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN OMASSA MAAKUNNASSAAN, JOS UUSI SOTE-RATKAISU JA ESITETTY RAHOITUKSEN PERIAATE TOTEUTUU (%).

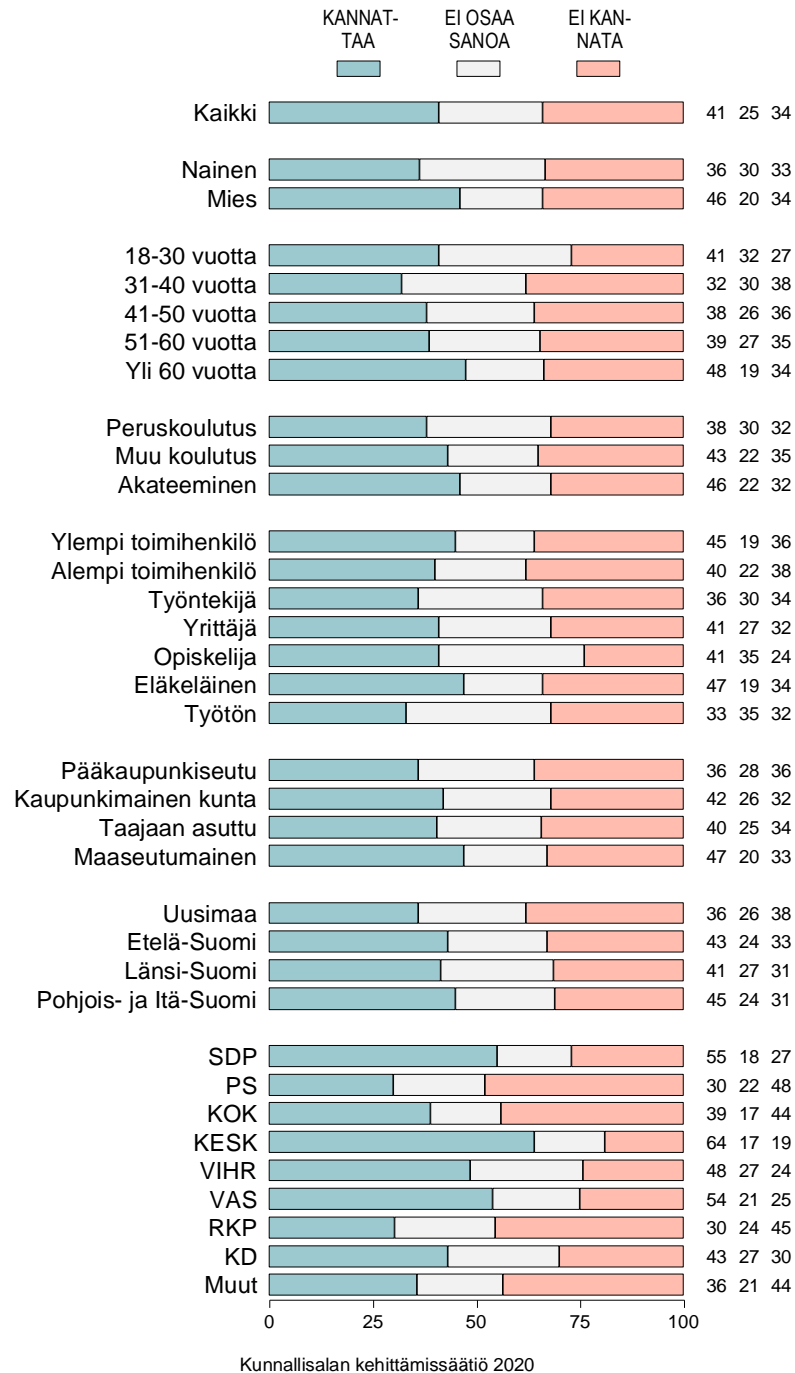
Kuvio 5e.

MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON (sekä pelastustoimen) TEHTÄVÄT SIIRRETÄÄN KUNNILTA JA KUNTAYHTYMLILTÄ PERUSTETTAVILLE UUSILLE HYVINVOINTIALUEILLE (maakunnille) (%).

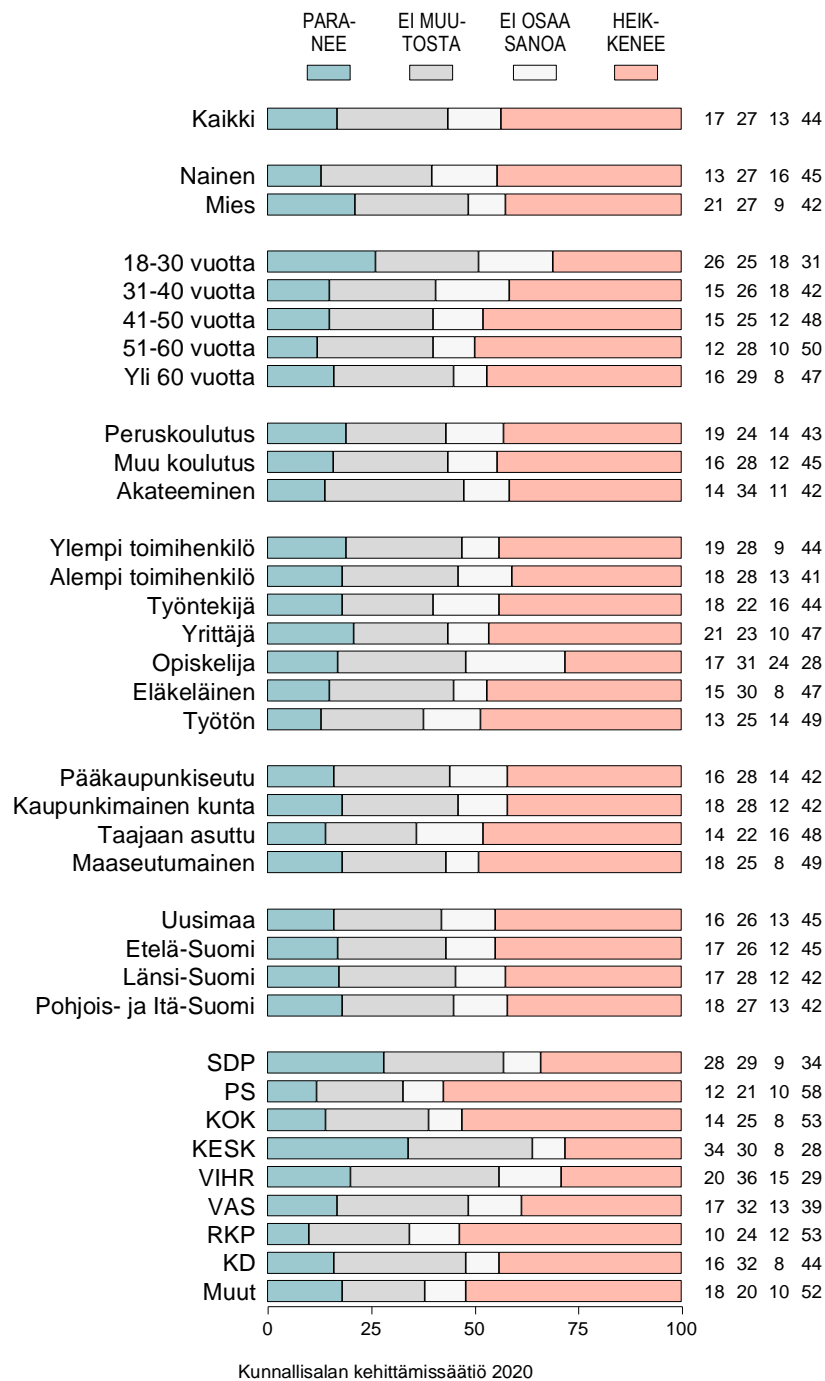

Kuvio 6e.

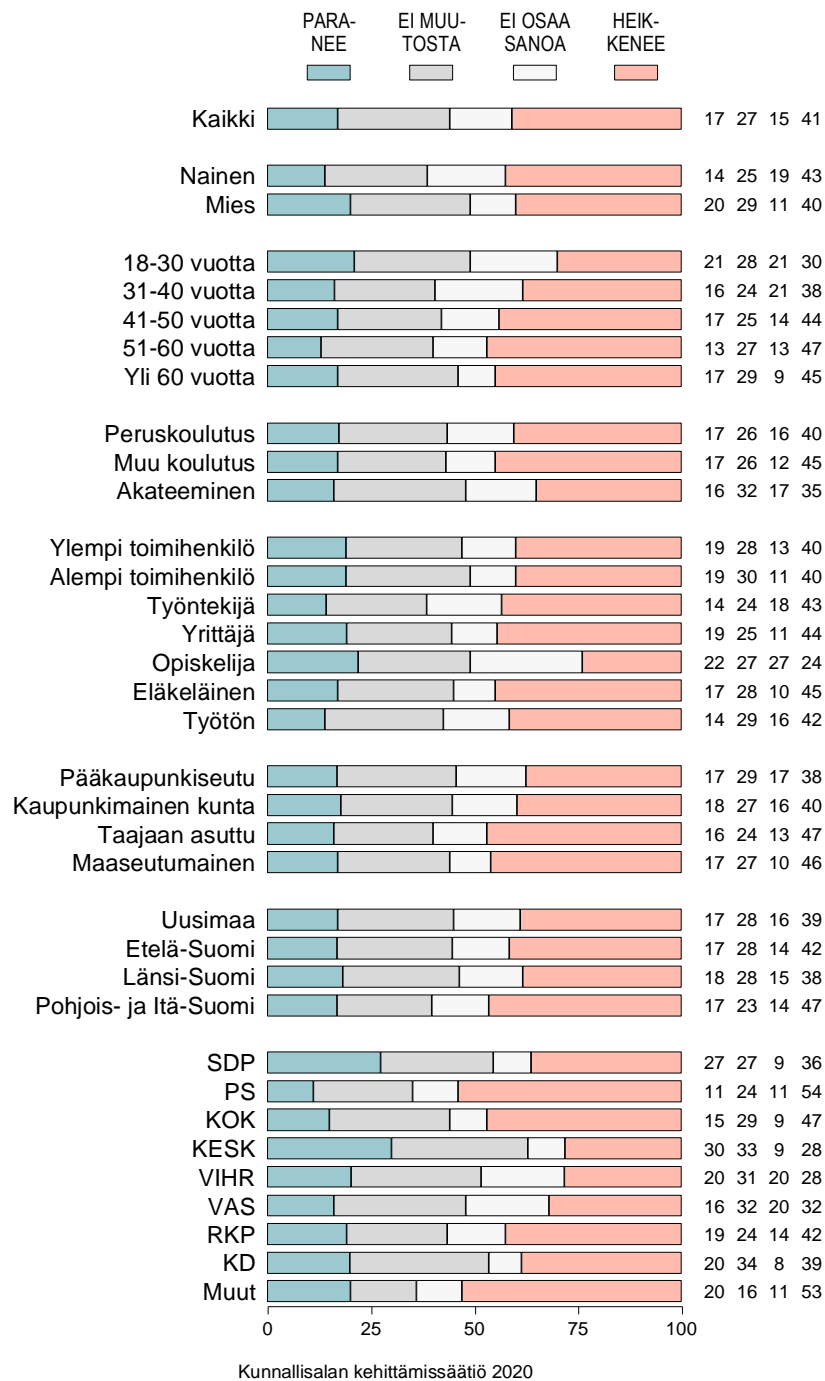
KANNATTAAKO HYVINVOINTIALUEIDEN (maakuntien) RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMISTÄ PALVELUIDEN TARPEEN MUKAAN ELI ESIMERKIKSI SEN MUKAAN, MITEN SOTE-ALUEELLA SAIRASTE-TAAN (%).

Kuvio 7-1e. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN MAAKUNNASSAAN, JOS UUSI SOTE-RATKAISU JA ESITETTY RAHOITUKSEN PERIAATE TOTEUTUU: OMAT MAHDOLLISUUDET SAADA YHDENVERTAISIA JA LAADUKKAITA SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUJA (%).

Kuvio 7-2e. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN MAAKUNNASSAAN, JOS UUSI SOTE-RATKAISU JA ESITETTY RAHOITUKSEN PERIAATE TOTEUTUU: HYVINVOINTI- JA TERVEYSEROT MAAKUNNASSA VERRATTUNA KOKO MAAHAN (%).

Kuvio 7-3e. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN MAAKUNNASSAAN, JOS UUSI SOTE-RATKAISU JA ESITETTY RAHOITUKSEN PERIAATE TOTEUTUU: SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUIDEN SAATAVUUS JA SAAVUTETTAVUUS ERITYISESTI PERUSTASOLLA (%).

